

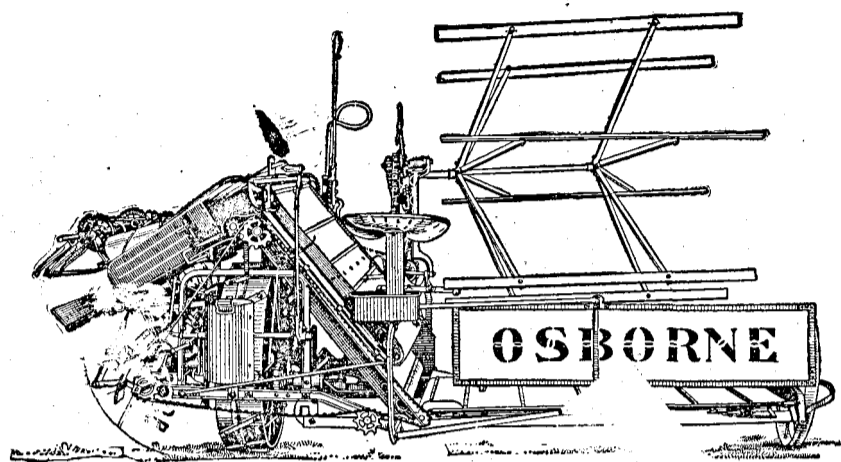
ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908. Junius 28.

26. SZÁM.

Osborne aratógépeket

1672

szénagereblyéket, ■■
járgányos cséplőkészleteket,
gabonatisztító rostákat
és mindennemű egyéb gazdaság gépeket
elsőrendű kivitelben szállit

'RÜHNE' mezőgazd. gépgyár
részvénytársaság : **MOSONBAN.**

Jutalmazó melekpar gazdák számára

Homokból és cementből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homok-
téglákat, cement-födélserepeket, csöveket csatornázásra, alagsóvezé-
2119 seket, padlólapokat, itató vályukat stb.

Felette egyszerű gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal.

Kivánatra ingyen küldjük 82-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást
minden géphez adunk. Üzem berendezéshez oktatót küldünk, kivánatra állandóan is. —
Levelezés magyar nyelven.

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. Gaspary & Co.

MARKKRANSTÄDT bei Leipzig.

Homokvizsgálat, próbafeldolgozás, minták ingyen.

Legnagyobb gyár
a maga nemében

270 munkás
95 szabadalom stb.

Vas- és gépkereskedő urak!

Ha könnyű járasu, megbízható minő-
ségű és szabatos munkakivitelű cséplőt,
járgányt, szecs kavágót stb. óhajt forga-
lomba hozni, tessék próbát tenni

Fischer M. Égeri
különlegességi gépgyár gyártmányaival.

gyári védjegy

Elsőrangú gyártmány!

Gyors szállítás!

Versenyképes árak!

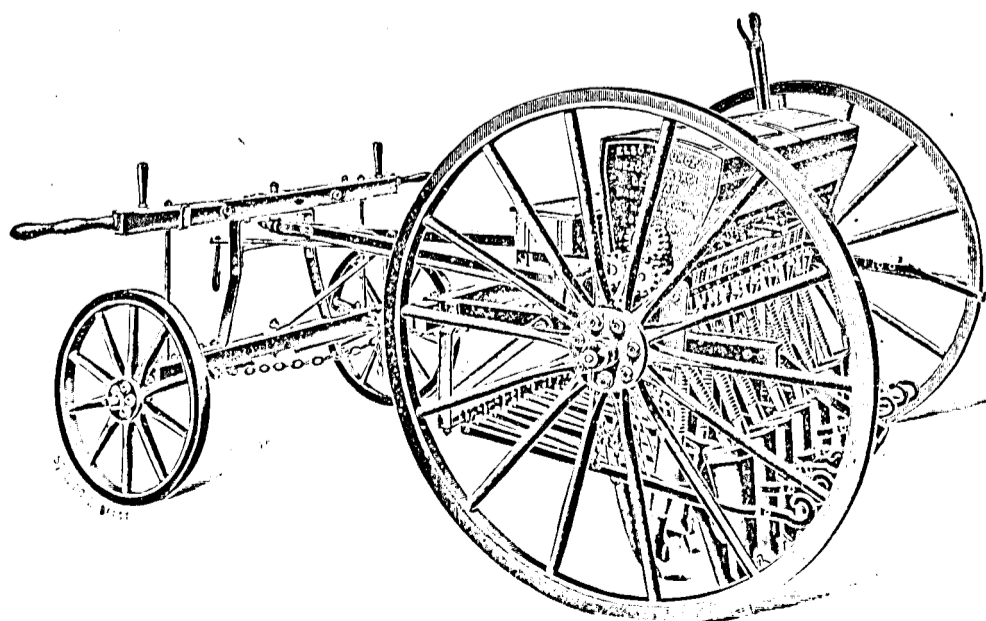
Kivétel az összes külföldi államokba.

Vezérképviselő Magyarország és társ-
országai részére:

Perl Fülöp,

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 5/7.,
honnan kivánatra minden irányban kedvező
áránjatok, árjegyzékek stb. azonnal meg-
küldetnek.

2172

A legjobb vetőgép a szab.

LOSONCZI DRILL

Magyar gyártmány.

Árajánlatokkal és árjegyzékekkel
szívesen szolgál

A magyar kir. államvasútak
gépgyárának vezérügynöksége,

BUDAPEST V., Váci-körút 32.

2054

EREDETI „MÉLOTTE“ TEJFÖLÖZŐGÉPEK,

valamint az összes tejgazdasági, állattenyésztési, gazdasági cikkek
 állandóan nagy választékban raktáron:

GEITTNER és RAUSCH Budapest, V. Andrassy-út 8.

➔ Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve. ➔

Kedvező alkalom! ➔ ➔ Huzás már október 5-én.

Az árfolyamok esése következtében csekély
 tökebefektetéssel

1 és fél millió korona
 összegű fő- és melléknyereményekre játszhatik
 évi 3 húzában, ha vesz nálunk egy

Hazai Takarékpénztári sorsjegyet

14 havi részletfizetésnél havi . . .	9. — korona
16 „ „ „ „ . . .	8. — „
19 „ „ „ „ . . .	7. — „
23 „ „ „ „ . . .	6. — „
28 „ „ „ „ . . .	5. — „

lefizetése mellett, vagy pedig letétjegyre napi
 árfolyamon 20. — K foglalo ellenében tetszés
 1007

Egy sorsjegyre több nyeremény is eshetik.

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaságnál,
 Kolozsvárt, Mátyás király tér 7. szám alatt.

Követeljünk mindenütt

**„Székely-
gyujtó“-t**

**Reitter József gyufagyára Kolozsvárt 2.,
 ezéltt Parajdon.**

Alapított 1836. Gyárt minden fajta künő minőségű kénkő-
 ves-, paraffinos- és svéd gyujtó a legutányosabb árban és szép
 kivitelben.

2141

Szivattyuk és Mérlegek

== különleges gyár ==

Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No. 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

➔ BUDAPEST, I., Budafoki-út. ➔

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
 Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gáz-
 gépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
 Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű
 gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
 Szivattyuk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
 Hűtőtelepek és jéggyárak.
 Gépberendezések malmok, téglagyárak, olaj-
 gyárak és kétfestő-gyárak részére.
 Hidraulikus sajtók különböző nagyságban.
 Borsajtók és szőlőzúzók. 1475

Törlesztő kölcsönök.

— AZ —

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál
 Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
 birtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített
 telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérhá-
 zaknál a telekkönyv, házberadó vallomás hitelesítve és az épület
 vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas
 összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsö-
 nknél számíttatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök
 közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással
 készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.
 1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Teljes 100-as árfolyam.

BENZINMOTOROK, GŐZLOKOMOBILOK, UTIMOZDONYOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK,
 ARATÓGÉPEK, „LOSONCZI DRILL“ VETŐGÉPEK, RESICZAI ACZÉLEKÉK, TELJES
 MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST
 V., VÁCI-KÖRUT 32.

1458

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A segesvári komlótermelő szövetkezet jelentése az 1907. évről.	337
Országos sörárpa és komlókiállítás. <i>Cserháti Sándor.</i>	338
Tehénészeteink szervezése és vezetése. <i>Szász Ferenc. IV.</i>	338
A Plimouth és Orpington tyukokról. <i>Z. Kis Elek.</i>	339
Kisebb szakközlemények:	
A gyümölcsfák tisztogatása.	339
Irodalmi szemle:	
„Akié a föld, azé az ország.” — „Tizenkétévi küzdelem a tőzsdéken üzött fedezetlen hataridő üzleti szerencsejáték ellen.”	339
Kormányintézkedések	340
Vegyes közlemények.	341
Hirdetések.	

A segesvári komlótermelő szövetkezet jelentése az 1907. évről.

A komlóárak az 1907-ik évi idényben sem javultak, e immáron a harmadik éve, hogy komlónkat potom áron kellett elveszteni. Pedig az 1907. évben szép kilátások közt indult meg a vásár, mert a külföldi terméseredmények várakozáson alul maradtak, s így reményünk volt arra, hogy hazai komlónk jó áron fog elkelní. Áremelkedés azonban nem következett be s az 1907. évben is, mint az 1906. évben 60--120 korona árban voltunk kénytelenek komlónkat odaadni, azzal a külsőséggel, hogy míg a 1906. évben ezen alacsony ár mellett is a vásárló kedv lanyha volt, s még december hó vége felé is sok eladatlan komló volt, addig az 1907. évben már november elején üresen állt a komlóraktárunk, mivel a vásárlás gyorsabb tempóban történt.

Az évek óta tartó alacsony komlóárak természetszerűleg mind jobban elkedvetlenítik tagjainkat a komlótermeléstől, s az elmúlt évben nagyobb kiterjedésű komlóskertek nem is létesültek. Kétszeres teherrel nehezédnek pedig jelenleg a rossz értékesítési viszonyok a termelő vállaira, mert az elmúlt években a nagy cseléd- és munkabérek, s az egész vonalon mutatkozó drágaság a komló előállítás költségeit is tetemesen fokozták, úgy, hogy már ezen okból is kívánatos lett volna, ha jobb áron tudtuk volna komlónkat értékesíteni. Ha az alacsony árakat és a drágább előállítási költségeket nagyobb termés ellensúlyozta volna egy panaszra nem lenne okunk; sajnos azonban, hogy az 1907. évi holdankénti termés-átlagunk alig közelítette meg a 4 q-t; s így tagjaink az idej komlótermelési üzletből edes kevés hasznot tudnak felmutatni. Reméljük azonban, hogy a mostani szűk esztendőket mihamarább felváltják a kövér esztendők, s akkor ismét jókedvvel s derült arccal fogunk nagy fáradtsággal és még nagyobb költséggel létesített komlóskertjeinkben gyönyörködni.

Az osztrákok által az 1907. évben hozott törvény: „Über Bezeichnung des Hopfens, betrefend der örtlichen Herkunft“ szintén megremített bennünket. Hogy mily hatással volt, illetőleg mily hatással lesz ez a törvény komlónk értékesítésére, erre nézve még ma semmi bizonyosat nem tudunk mondani. Mihelyt hírül vettük a törvény életbeléptetését, azonnal rendkívüli közgyűlést hívtunk egybe, a melyen megbeszélve a törvény által a komlóértékesítést megnehezítő körülményeket, felterjesztést intéztünk a földművelésügyi miniszter úrhoz, hogy hivatali befolyásának összes súlyával hasson oda. miszerint komlóértékesítésünk megnehezítését célzó ezen rendelkezés előre látható káros hatásai ellen bennünket megvédjen.

A komlócsarnokban elhelyezést nyert az elmúlt évben 66 szövetkezeti tagnak 560 hál komlója.

Származási igazolvánnyal elláttunk 3644 bál komlót, mely után 728 kor. 80 f. díjilleték folyt be a szövetkezeti pénztárba. A komlóbálok legnagyobb része, — mint máskor is — a külföldi piacokon nyert elhelyezést, s hazai sörgyárosaink a hazai komlóból csekély mennyiséget vásároltak.

Saazba	ment	3220 bál.
Auschaba	„	96 „
Rohrbach-Bergbe	„	78 „
Nálunk elkelt	„	250 „

Mikor fog megtörni hazai sörgyárosaink ellenszenvé hazai komlónkkal szemben, a mely minden tekintetben a külföldi piacokon levő áruval felveheti a versenyt — nem tudjuk. Pedig méltán elvárhatnánk tőlük, hogy akkor, mikor komlónk értékesítése elé a külföldön mindinkább nehézségeket gördítenek, ne nyujtsanak ebben szomszédjainknak segédkezet!

A szövetkezet tagjainak száma az 1906. évi 139 taggal szemben felemelkedett 146-ra. A részvények száma 1906. évben 930 volt, az 1907-évben 942-re emelkedett a számuk. Ohajtandó volna, tagtársaink nagyobb tevékenységet fejtenének ki arra nézve, hogy mindazon gazdák, kik komlótermeléssel foglalkoznak, komlójukat értékesítés végett a segesvári komlós vásárra szállítsák, mert csak így érhetjük el, hogy az által, hogy az egész erdélyi komló egy központra, Segesvárt, — hol szövetkezeti és megfelelő vasuti komlóraktár létezik — értékesítetik, mindenki komlójáért azáltal, hogy a nagy mennyiségben egy helyen levő komló megvételére a vevő cégek maguk látogatják meg a vásárt, mindig jobb és jobb árt érhet el. Jelenleg pedig kistermelőt alig látogat meg egy közvetítő és a nagytermelőt is ritkán két három közvetítő, miért is kényserítve van jó minőségű komlóját is potom áron elveszteni. Mindezeknél fogva minden komlótermelő a maga saját érdekében kell támogassa szövetkezetünknek a komlóértékesítésnek a segesvári piacra való összepontosítása iránti törekvéseit, mert komlójának szövetkezetünk címére kedvezményes vasuti szállítására mindenkinek minden igazolvány nélkül meg van a joga.

Milyen nagy erő és hatalom volna ily nagy arányú szövetkezésben. Az a közöny, a melyet meglevő tagjaink is a szövetkezettel szemben tanúsítattnak, igazán nem érthető, mert ahelyet, hogy minden egyes tag azon munkálkodna, hogy teljes erejével és ügybuzgóságával támogassa a szövetkezetet, hogy az nagygyá, életerőssé legyen, a helyett — s ezt restelkedéssel kell megvallanunk — tagjaink részéről fokozódó nemtörődömséget és

= Jobb és =
megbízhatóbb
= magvakat =
nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —
33 év óta

Mauthner

* **Ödön**

cs. és királyi udv. szállító
magkereskedésében
BUDAPESTEN
VII., Rottenbiller-u. 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kapható.
Árjegyzék kívánatra ingyen és
bérmentve. 1002

Ajánljuk nagyobb szőlőbirtokosoknak tökéletesbitett magyar fogatos szőlőpermetezőinket, melyekkel nagy munkaerő és permetező anyag megtakarítás érhető el.

Most megjelent tavaszi, szőlőművelési árjegyzékünket az összes szőlővédekezési gépek, permetező stb. anyagokról kívánatra bérmentve megküldjük. 1006

00	Mezőgazdák A	jegyü	permetező	40	korona.	00
00	„	„	B	„	„	00
				34	„	

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE — BUDAPEST V. —
Alkotmány-utca 31.

indolenciát tapasztalunk. Gyűlésekre alig járnak s a szövetkezet által mult évben is Csé-
rer Lajos komlótermelési szaktanár ur közre
működésével Fehéregyházán, Szászkézden és
Apoldon rendezett vándorelőadásokon tagja-
ink 10% a alig volt jelen. Kétszeresen elszor-
mított tény ez akkor, a midőn különösen a
földmivelésügyi miniszter minden évben és
állandóan a legmesszebb menő erkölcsi és
anyagi támogatásban részesíti a szövetkeze-
tet. Az 1907. évben is megkaptuk a segesvári
komlóvásár rendezésére kért 800 korona se-
gélyt, 400 koronát kaptunk a saazi tanul-
mányutra, ugyanily összeget élvez évenként
a szövetkezet titkára s e mellett rendelke-
zésünkre áll öt éven keresztül 10,000 korona
kamatmentes kölcsön, melyből tagjaink ka-
matmentesen év végén visszafizetendő segély-
ben részesülnek.

A földmivelésügyi miniszter ur továbbá
teljesítette abbéli kérésünket is, hogy ezen
10.000 koronás kölcsön öt év alatt az általa
évenként utalványozandó 2000 kor. által tör-
lesztessék, s így 5 év alatt mig egyrésztől a
mostani 10,000 koronás kölcsön törlesztve
lesz, egyszersmind ugyanakkor 10,000 koroná-
val nagyobb tőkéje lesz a szövetkezetnek,
mert már is, az első 2000 koronának a fenn
módon történt törlesztése után kölcsönalapunk
2954 K. 99 f. tiszta cselekvő vagyonnal ren-
delkezik.

A kereskedelemügyi miniszter ur is
megépítette — előterjesztésünkre — a komló-
raktárt, miáltal a komlócsarnokunkból eladott
s a vasuton elszállítandó komló bálók a be-
waggonozásig ezentul nem fognak a szabad
ég alatt heverni, s nem lesznek kitéve az idő
viszontagságainak, a mi a vevő közönségre
nézve nagy előnnyel jár.

Országos sörárpa- és komlókiállítás.

Az OMGE. a földmivelésügyi miniszter
támogatásával 1908. évi október hó 1-7-ig
terjedő időben Budapesten, az egyesület szék-
házában országos sörárpa- és komlókiállítást
rendez.

A kiállításon résztvehet minden magyar-
országi termesztő 1908-ban termesztett sör-
árpával és komlóval.

A kiállításra beküldendő sörárpa meny-
nyisége 9.5 kg. Az árpaminta legalább 50 q.
azonos árpamennyiség több helyéről veendő
s két zacskóba osztandó el, úgy hogy azok
mindegyikébe kb. 4.75 kg. jusson. Az árpamin-
ták a m. kir. növénytermelési állomás címére
Magyaróvárra küldendők, mely azok vizsgá-
latát végezni fogja.

A beküldendő komló mennyisége 2 kg.,
mely legalábbbb 5 q. azonos légszáraz komló-
ból veendő. A komlóminták az OMGE. titkári
hivatalának címére, Budapest, IV., Köztelek-
utca 8 küldendők be.

A bíráló alapján legjobbnak talált árpa-
és komlóminták pénz, oklevél illetve érték-
tárgy díjakkal fognak kitüntettetni.

Kézpénzdíjak:

Sörárpára: hét I. díj à 150 kor., tizen-
négy II. díj à 100 kor., huszonegy III. díj à 50
korona.

Komlóra: négy I. díj à 150 kor., nyolc
II. díj à 100 kor., tizenkét III. díj à 50 kor.

Ezenkívül a legjobb sörárpa- és komló-
minták kitüntetésére a rendes díjakon kívül
még 3 sampiondíj kerül kiosztásra, egyenként
300 K. értékű emléktárgy alakjában.

A kiállítás részletes programja az
OMGE. titkári hivatalánál kapható.

Budapest, 19. 08. május havában.

A rendező bizottság nevében:

Cserhádi Sándor, elnök.

Tehenészetek szervezése és vezetése.

Irta: Szász Ferencz.

IV.

Tenyésztés és törzskönyv.

A próbatejést és zsírvizsgálatot azért bo-
csátottam előre, mert *tejlő szarvasmarha te-
nyésztésénél az az első gradus az okszerűség
felé.* Az okszerű tenyésztésnek ugyancsak
elengedhetetlen követelménye a *törzskönyv*,
mely magában foglalja tenyésztünk minden
egyedének *származását*, s egyben pontos
adatokat nyújt magának az illető egyednek
tulajdonságáról, tehetségéről, megtudhatjuk be-
lőle, hogy az *egyed családok* hibái avagy jó
tulajdonságai miképen *öröklődnek át* utódról
utódrára, s hogy mindezek együtt véve és külön-
külön mily becses adatok, azt úgy hiszem kü-
lön hangsúlyozni fölösleges.

Már a bevezetésben hivatkoztam Krick
Aladár volt kedves kisbéri igazgató úram egy
cikkére s most egy másik cikké adja tollamba
a szót. (Lásd: Állattenyésztési és Tejgazdasági
Lapok: Összinté szó az országos törzskönyv
érdekében 1908. V. 8.)

Mi nálunk mint a nevezett cikk bőven
fejtgeti, legtöbb helyen tulajdonképpen nincse-
nek is tisztában a *tenyészéssel*, vagyis bizonyos
fajtának *„tisztá vérben“* való tenyésztésével,
eleget vélnek tenni mindennek, ha meg aztán
még *importált* vérrrel is dolgoznak pláne, első-
rangú tenyésztés számába mennek — pedig ha
egy jól a fenekéig nézünk a dolognak, hát ez
még nem elég!

Hogy miért nem elég az benne van abban
az alapigazságban, hogy nem a *fajta*, hanem
annak egyedei bírnak bizonyos jó tulajdonsá-
gokkal melyek *habár fajta jellegnek nevezett-
nek tenyész kiválasztás s más segédeszközökkel
épen úgy fejleszthetők előre, mint hátra.*

A nálunk uralkodó *fajta imádásra és
törzskönyvezési viszonyra* igen találon jegyzi
meg Krick említett cikkében. hogy: „Ki is
érezte volna a törzskönyvezés szükségességét,
— mikor a „szimmentháli“, „pinzgau“ stb. te-
nyésztési „irány“ és a követelésének hatása,
minden egyes állaton egy szempillantással
sokkalta egyszerűbben, kényelmesebben és gyor-
sabbban is ismerhető fel, mint a törzskönyvek
utján bonyolódott kutatások.“

Sok van ebben a pár sorban nagyon, de
tovább olvasva a tanulságos cikket a mult
tenyésztési irányt teljesen elparentálja Ujhelyi
Imre volt kedves tanárom idézett mondása
*„legfőbb ideje annak, hogy szakítva eddig kö-
vetett tenyésztési eljárásunkkal, iparkodjunk ál-
lataink hasznosítását fejleszteni.“*

A ki megakar győződni a mondás igaz-
ságáról az menjen el Ovárra s onnan a többek
között Levélre, hol valamint több mosonme-
gyei községben nem csak azt látja, hogy a
csak ezelőtt egy évtizeddel guodlibet állomány
bizonyos s emmentháli jellegű conformitást
mutat. hanem azt is s *ez a jó*, hogy a *tejlé-
kenység*, vagyis a jelenesetbeni haszoncél, illetve
tenyészéscél generációról, generációra növekszik,

s meg vagyok róla győződve, hogy mikor út
az óra, Ujhelyi tanár ur az előbb említett
eredményt szívesen feláldozza az utóbbi cél
érdekében — a jelleg aztán kialakul megint.

Mindezekből az a tanúság, hogy *tehené-
szeteink egyedeit megismerve törzskönyvezünk
s akár „tisztavérben“ tenyészünk akár „keresz-
tezzünk“ elsősorba az egészség és tenyészérték
mellett a haszoncélunk legmegfelelőbb egyedeit
válogassuk ki.* Ne zárkozzunk el kiváló egyedek
párosításánál a *rokon tenyészéstől* sem mert
hiszen az okkal móddal alkalmazva mesés ered-
ményeket szül, *vértelfrissítésre* vásárolt biká-
inknál, kutassuk azoknak származását s család-
juk átörökítő képességét.

Hogy *„tisztavérben“* tenyészünk-e avagy
„keresztezzünk“ azt a körülmények döntenek
el. Egyes esetekben kitűnő eredményeket szül
a keresztezés mig más esetekben, kivált ha
hiányzik a *tenyésztő szakértelme* s keresztezés-
nél alkalmazandó egyednél vakon bizik a be-
keverendő *„idegen vér“* fajta tulajdonságában
az illető egyed *individuális potenciájának* fi-
gyelembe vétele nélkül, hát nem egyszer *bal-
sikerre vezet vállalkozása.*

Az össze vissza való keresztezéssel min-
den határozott cél nélkül nem egyszer talál-
kozunk, s hogy ez milyen eredményeket szül
egy szomorú példáját látjuk egyes vidékek
köztenyészetésében, *sőt uradalmakban is.*

Akár tiszta vérben tenyészünk akár ke-
resztezzünk — fennebb vázolt okokból *törz-
könyvezünk!* Hanem aztán ha már törzsköny-
vet vezetünk használjuk is fel annak adatait s
mustrálásnál egyik szemünk legyen az állaton,
másik a törzskönyvben. Ezt azért hangsúlyozom,
mert fogadást merek ajánlani bárkinek, hogy
szép hazánk nem egy, sem kettő hanem na-
gyon sok *törzskönyvezett tehenészetében*, ha a
törzskönyvnek utánna nézne az ember hát azt
találná, hogy a *testsúly* épen a szemre való
bírálat alapján — növekedett, de a *tejlés alig*
lévén nem egy, egyébként kitűnő tenyésztünk
tejlésre való tenyésztésnél is más *tehetségre*
alkalmas — de különben esetleg nagyon szép
formalitásnak rabja.

Annak idején mint a kolozsvári gazd.
akadémia gazdasági gyakornoka sokat nézeget-
tem az akadémia pinzgau tehenészetének törz-
könyvét s jegyzeteket készítve mint tényt ál-
líthatom, hogy mig az *importált eredeti* állatok
átlagos élősulya csak 423 kg volt, addig az
1904-iki mérések átlaga 498 kg, tehát 1871 óta
mikor a tehenészet létesült 75 kg az emelke-
dés. Megjegyzem, hogy Monostoron a tejlés
sem apadt sőt növekedett s ennek dacára van
súly emelkedés, de úgy hiszem nem egy más
helyen nagy a testsúly emelkedés, mig a *teje-
lés dacára annak, hogy a kimondott tenyészéscél
a jó tejlők nevelése* — apadt. Közbe játszanak
erre más körülmények is, de elsősorban a
törzskönyvi adatok felületes vizsgálása az ok.

A mi magát a törzskönyvet illeti arra
nézve az országos törzskönyvelő bizottság
(Budapest — Köztelek) szívesen szolgál felvi-
lágosítással, s megküldi *Utastítás az orsz. törz-
könyvezéshez* című füzetet. Az orsz. törzskönyvbe
jelen körülmények között csakis *„tisztavéri“*
s a mellett *„jeles tulajdonságokkal“* felruházott
törzsek szerepelhetnek — ujabban azonban
kezd olyan szél fújni, hogy első *qualificatio* a
a belépésre a *„jeles tulajdonságok“* legyenek,
s így remélhető, hogy az országos törzskönyv.
második vagyis *„szarvasmarhák“*, főkönyve 2.
könyvből fog állani am. 1. *tisztavériek* — 2.
keresztezzések illetve *tájfajták*. Ha ez úgy lesz
s valóban a *jó tulajdonságok* lesznek a qualifi-
calók hát kiszámíthatatlan előnyöket és cred-

Legnagyobb választék és legjutányosabb
árban kapható.

Divatós **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok,
kézleők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák,
háló ingek és kabátok.

Fü és leányka fehérnemű minden nagyságban
és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristof

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle
ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban
található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és
futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli
főraktára.

ményeket rejt magában ez a terv, különösen akkor ha sokan jelentik be tenyésztüket, nem csak nagy uradalmak, hanem *szarvasmarhatenyésztési egyletek* útján kisebb gazdák is, — (Levélen minden *kisgazda büszkén mutogatja a teheneiről. — A magyarovári szarvasmarhatenyésztési egylet által kiadott törzskönyvi lapot*) — hátha akkor megismerjük mink van s nem találjuk egyedül üdvezítőnek csak az — importálást.

Az országos törzskönyv alapját a magán törzskönyvek képezik, melyeknek egy igen praktikus formája a következő.

A *törzskönyv* igen természetesen *törzskönyvi lapokból* áll. A törzskönyvi lap az alább tárgyalandó törzskönyvnél egy *felső* és egy *alsó* részből áll. A *felső* rész a törzskönyvezett állat származását, esetleges beszerzési forrását, küllemét (méreteit) továbbá használhatóságát tárgyalja (az *alsó* rész a tenyésztés alatti ellést, üzetést — a borjura vonatkozó adatokat s a *tejtermelést* tárgyalja

Törzskönyvezésnél miután a tehenre (bikára) vonatkozó adatokat bevezettük, rögtön bevezetjük a *betűsoros nyilvántartási* jegyzékbe is, hova beírjuk a *lap* és *törzskönyvi számát is* *neve mellé.*

A tenyésztés alatti jegyzetek vagyis az alsórész melyek tartalmazzák mint fentebb is említettem az *üzetés idejét, az apa állat nevét, az ujszülött nevét, ivarát, ellési és vállasztási sulyát, a szopás alatt elfogyasztott tejet, szénát és pottakarmányokat, fejési és zsírvizsgálási adatokat* — a felső résztől elválasztva rendszeren 8 ellési rovatra van felosztva, s a menyenyiben 8 rovat kevés volna, hát átvitetik a tehen egy másik törzskönyvi lapra, mely *uj lapnak* száma ugy magán azon a lapon honnan ez átvitel történt, mint a betűsoros nyilvántartási jegyzékben feljegyeztetik.

Ha egy bikát avagy tehenet tenyésztünk-ből kisorolunk (kimustrálunk) törzskönyvi lapját lezárjuk. Ezen zárószeg bikáknál a nemzet borjuk és folytatások számát tünteti fel — teheneknél pedig a tejelési eredményt és az ellet borjuk számát.

Az ujszülött borju e szerint nem kap külön számot, hanem egy olyan törzsszámmal jelöljük meg, melynek *számlálója az anya törzskönyvi száma*, nevezője pedig azon szám a hanyadik borja anyjának, neve pedig mindig ugyanazon betűvel kezdődjön mint anyjé. Például Csalfa tehen törzskönyvi száma 55, első borja lesz Csorba $55\frac{1}{1}$. Természetesen rögtön bevezetjük a borjut a betűsoros nyilvántartási jegyzékbe is s mindaddig marad törzsszámmal jelölve míg *tenyészállat* lesz, értve ez alatt *bikáknál az első folytatást, üszöknél* illetőleg teheneknél az *első ellést*. Ekkor aztán rendes törzskönyvilapot és számot kap.

A Plimouth és Orpington tyukokról.

Pár évvel ezelőtt irtam e lapban az én plimouth tyukjaimról, — persze eldicsértem őket, miként a cigány a saját lovát, meg is kaptam rá a *rovást*, egy általam nem ismert uriembertől, ki erdélyi kopasznyaku tyukjait dicsőítve, az én szegény plimouthjaimat ledorongolni sziveskedett. Nem kezdettem vitát a két tyuk fajta felett, hanem vettem 6 drb szép fehér kopasznyaku jércét s vártam a sok tojásra türelmesen. És a türelemre nagy szükségem volt!... A szeptember hóban vott s teljesen kifejlett jércék nem tojtak egész télen! az első tojást február hó végén nyertem az egyiktől, amely 8 azaz nyolc darab tojás lerakása után kotolni kezdett. Március hó végéig öt jérce tojt meg, a hatodikát ekkor lenyakasztattam, kifejlett tojás egy sem volt benne, tehát még legalább egy hóig nem tojt volna. A másik öt darabot megtartottam ősziig, s ezen idő alatt nyertem tőlük 40—50

drb tojást darabjától. Természetes, hogy a további kísérlettel felhagytam, mert meggyőződtem arról, hogy a jó tojóképeség nem a tyukfajtáknak — hanem az egyes tyukoknak a jó tulajdonsága. Épen ugy, mint a jó tejelő képesség a teheneknél.

Időközben sokat hallottam dicsérni az orpington tyukokat, áttértem tehát ezeknek tenyésztésére, annyival inkább, mert szép plimouth kakasaimat már az állam számára sem tudtam eladni, a felügyelő ur még megtekintésre sem méltatta őket.

Másik évre tuladtam minden plimouthmon s csakis tiszta, sárga orpingtonokat kezdtem tenyészteni s ezt tenyészték ma is.

Mint hogy pedig ugy a plimouth mint az orpington tyukokat több évig tenyésztettem, ugy hiszem, a közérdeknek használok, ha tapasztalataimat közlöm.

A plimouth jérce későn kezd tojni, többnyire december hóban, kisebb megszakításokkal tojik egész aratásig, ekkor megvedlik s 4—5 hóig nem rak le tojást, kotlónak ritka egyed válik be, ügyetlen rossz anya a legtöbbsze, némelyik a kis csibéket meg is öli; ezért én rendszeren paraszt tyukokat használtam anyáknak.

A kis csibék életre valók, ügyesek és fürgék, nálam soha egy sem döglött el, csakis külső erőszak következtében.

A plimouth kakas bátor és gondos, a tyukjaira lecsapó ült megátadja, azzal szembe száll és elkergeti, tyukjait gondosan összetartja, főtáplálékuk pedig a gyepelés s ezért kaparni ritkán szoktak s így kárt nem csinálnak, mert csakis a föld színén futkározó rovarokat fogják el.

Erős, edzett faj — nálam több év alatt egyetlen egy sem hullott el, sem betegséget nem kapott.

Az orpington jérce korán elkezd a tojást, a márciusi csirke október hóban már tojik, de a hidegek beálltával félben hagyja s egész február elejéig nem nyerünk több tojást tőlük, ezért csakis március vége felé kezd kotlani, de jól kotol és jó anya válik belőle s ha csibék 3—4 hetűsök, újból tojni kezd, s ezt vedlésig folytatja, amin 3—4 hét alatt átesik, ugy hogy októberben már megint tojik. E szerint a plimouthnál jobb tojó és jobb anya.

A kis csibék nem oly ügyesek, mint a plimouthnál és legalább 5% elhull belőlük. Ha megtollasodik, igen izletes husu, mig a plimouth husa kemény és sovány.

Az orpington kakas nem jól gondozza tyukjait, kevésbé ügyel rájuk, el is hagyja néha őket s egyedül kóborol ott, hol jobb falatokra van kilátás, az ültől ő maga is fél. Táplálékul leginkább a kézről adottra leselkednek, a gyepet és fűmagvakat kevésbé szeretik mint a plimouth s a kaparással sok kárt csinálnak, ha bejutnak a veteményes kertbe.

Legnagyobb hátránya az orpingtonnak, hogy kevésbé edzett és igen fogékony a különféle betegségek iránt. Egy-két éves kakasam eldöglött szeptember hóban minden előzetes körjelenség nélkül, csak a taréja feketedett meg, másik évben egy hasonló kakasom a tavaszi hónapokban torokfájást kapott és pár heti hörgő lélegzés után elhullott. A tyukoknak 25%-ka hibázott meg a tojás-

tartójában. A tojások mind bent rekedtek s ott rothadásnak indultak, pedig az oiban csak 60 centi magasról szállanak le s így a tojástartó megfordulása ki van zárva. A lábmezszesedésre is nagy hajlammal birnak, a tyuk kolerához nem tudom birnak-e hajlandósággal, mert e betegséget még nem ismerem.

Általában mondhatom, hogy a plimouth sokkal kisebb igényű és kevesebb gondot okozó majorság mint az orpington, ez azonban jobb tojó s a husa is izletesebb, de sok gondot és utánjárást kíván s az élelmezése is költségesebb.

Z. Kis Elek.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ A gyümölcsfák tisztogatását sokkal ajánlatosabb a nyári időszakban, különösen július hónapban végezni. A tavaszi fatisztításnak gyakran a fa betegsége lesz a következménye, mert a cukordús nedvre és a gyümölcszamatra káros hatással van a nedves, meleg levegő, számtalan bőrbetegséget is kaphat így a gyümölcsfa, nem ritkán a ráknak is a tavaszi tisztítás az oka. — Ezen veszélyek mind elkerülhetők a nyári tisztítás által, amellyel ebből az az előny is járul a gazdára, hogy a sérült ágakat nyárban könnyebben felismeri és ami a fő: a sebek begyógyulása könnyebben történik.

IRODALMI SZEMLE.

„Akié a föld, azé az ország.”

Évtizedekre menő tanulmányozás és munkálkodás előzte meg és juttatja kezünkbe „Akié a föld, azé az ország” című röpiratot, amely munkában a „Porszem” álnév alá rejtőző szerző, azzal a régen vajdó s már mintegy tengeri kigyó módjára fejlődött aktuális kérdéssel foglalkozik, amely egész közgazdasági és állampolitikai életünket lekötöni látszik: hogy t. i. társadalmunknak miként volna lehetséges gazdaság politikai téren egészségesebb irányban haladni!

Mert bizony, nincsen mit tagadni, Magyarország közgazdasági és különösen állampolitikai beléletében már rég idő óta sajtó és orvoslásra váró fájdalmas nyílt sebek vannak. Annaira jutottunk már, hogy emiatt az ország népén bizonyos nyugtalanság is mutatkozik; és mivel a gyógyítás módszere ismeretlen, az igazi orvosság tehát ma sincsen meg, a kívánt egészséges haladás helyett majdnem teljes stagnálás észlelhető hazánkban.

A kivándorlás nagy aránya — noha most legalább is egy időre szünetel — gondolkodóba ejthet minden igaz hazafit; a kivándorlás továbbá a terjedő egygyermekrendszer, népünk számát mindjobban csökkenti és idővel, ha idejében nem orvosoljuk a bajokat, talán oda süllyedünk, népesedési állapotok tekintetében, ahol Franciaország van már évtizedek óta.

És e mellett a nagyarányú népkivándorlás mellett egyik baj váltja fel a másikat; olybá tünik fel előttünk a haza ügye, mintha a nemzet maga-magával is meghasonlott volna. Sőt az a látszat kezd mutatkozni, mintha a nemzet, fiainak egy részével örökös harcban óhajtana lenni; azok ellen és azok mellett folyik a harc, akik között az elégedetlenség is mindnagyobb. Minden téren annyira megváltoztak közgazdasági és állampolitikai viszonyaink, hogy a sorstól leginkább sulytottak a bekövetkezett drágaság következtében is ma sokkal nehezebben tudnak existálni, mint valaha.

Közgazdasági helyzetünk tehát ahelyett, hogy megfelelő mértékben javult volna, folyton rosszabbodik, mert a nép szegényedése, különösen az egyik oldalon, a kisemberek rő-

szén, bár érdekükben elég sok történt már, élesen szembeötöl. A középbirtokos osztály helyzete sem irigylésreméltó; nem különösen a magyar gentryé, akit minden oldalról támogatnak a „jóakaró“ uzsorások.

A magyar mágnás sem lehet sorsával olyan elégedett, mint hajdan volt, a küzdelem korszakában él már hosszabb idő óta ő is, ugyszintén a nem mágnás nagybirtokos is és csupán a bevándorolt új földesur az egyedüli, akinek a magyar föld busás jövedelmet biztosít, mert a bevándorolt igénye sohasem terjedt túl jövedelmének egynegyed vagy legfeljebb fele részén!

A mióta a közjogi viták vezetnek a törvényhozást és ennek rovására a közgazdasági érdekek, a tulajdonképeni éltető erők háttérbe szorultak, azóta a magyar nemzetnek mind több az ellensége úgy a belföldön, mint a külföldön. A nemzetiségek ugyanis mind jobban és könnyebben vérszemet kapnak, — mert sokszor széthuz, ahelyett, hogy összefogna és összetartana a magyar, — akár van joguk hozzá, akár nincs és ezzel a cselekedetükkel lépten-nyomon nehezítik is a mi helyzetünket. — Így kerülhet a magyar faj még abba a dilemmába is, hogy esetleg a jobb idők bekövetkeztével sem lesz képes majd a nemzetiségeket megfékezni. Különösen pedig akkor, ha ezeket most még nagyobb erőre engedjük jutni; mert hát mi a cél a nemzetiségeknél? Megbontani a magyar állam területi és politikai egységét, hogy azután, ha már elég erőt nyernek, nyílt ellenségként legyen alkalmuk föllépni!

Amint már ebből is látható, azon a téren mozog szerző munkája, amely a hazafias politikai sajtót és minden józan politikust is oly sokszor foglalkoztatott. Szerzőnek röpiratára többször vissza fogunk még térni; olyan élénken és hazafias szeretettel szól az ügühöz, hogy munkájának minden részén kifejeződik — a haza főérdeke: a magyar nemzet boldogulása.

Munkájának főalapozmája az, hogy Magyarországon mindenképpent okos és céltudatos állampolitikai, gazdasági és különösen viszonyainknak megfelelő magyar birtokpolitikát kell és pedig lehetőleg azonnal végrehajtani.

Szerző azt fejtegeti, hogy ha ezen a téren a szükséges és sokszor hangoztatott gazdasági reformok mielőbb megvalósulhatnak, azaz igazi magyar nemzeti politikát leszünk képesek inaugurrálni — alap és erő van hozzá, legfeljebb sokaknál még csak a hazafiúi jóakarát hiányzik, ez pedig talán még jobban megváltozik — akkor a nemzetiségi villongások is mintegy önmaguktól megszűnnek és a fekélymódra mutató ama kinövések, amelyek a bevándorlók nyomán fakadtak, minden nagyobb orvoslás nélkül bizonyára könnyen el is enyésznek.

Erős magyar érzelmű parasztbirtokos osztályra, azaz a mostaninál anyagi és erkölcsi tekintetben jóval erősebb és életképebb kisbirtokos-osztályra van szükség; erre fekteti szerző nagyon helyesen a fősúlyt, ugyanakkor, a midőn megfontoltan követeli ugyancsak a parasztsztyál érdekében, az intelligens középbirtokos osztály helyzetének könnyítését, a még életerős, de sokat gyengült középbirtokosok talpraállításával.

Szerző ugyanis csakis akkor remél teljesen egészséges irányu gazdasági birtokpoli-

tikát, ha a birtokmegosztás a mostaninál megfelelőbb lesz. Különben pedig további pusztulástól fél, reájött ugyanis arra a nyomra és csapásra, amely bennünket főleg a galíciai bevándorlók sokasága következtében mind jobban gyengébbé tesz.

A felvidék nagyrésze és különösen az ország keleti része teljesen kötve érzi magát a bevándorlók sokasága által. A külföldről bevándoroltak vagyonosodnak, kivásárolják a kisbirtokost éppen úgy, mint a nagyobbat, vagyonuk hatványozott mértékben szaporodik, ugyanakkor, a mikor a mi pusztulásunkat az elnémult harangok jelzik.

Isten és a világ előtt tartozunk felelősséggel azért, hogy ennyire hagyjuk jutni a mi édes hazánkat és ebből a konkluzió is az: vagy nem törődünk szent és nemzeti ügyünkkel és pusztulunk tovább is, vagy pedig azonnal összeszedjük minden erőnket és a legkisebb kunyhó emberét is — ha az a mi vérünk — felkaroljuk és mintegy ujja alakítjuk a mi hazánkat, azt a földet, amelyet vérrel áztattak.

A hazafias kormány is bizonyára segítségünkre lesz, — amint megmozdul a magyar társadalom — az ócska, rozoga épület teljes renoválásában!

Az érdekes művecske, amelynek bizonyára sok olvasója lesz, Budapesten, a Hornyánsky Viktor nyomdájából került ki s minden könyvkereskedésben megszerezhető; ára 2 korona. Sz. —

„Tizenkétévi küzdelem a tőzsdéken üzött fedezetlen határidő üzleti szerencsés-játék ellen“ címen, gróf Zselénszky Róbert tollából a napokban jelent meg egy kötet, mely a papiros buza ellen alapos indokokkal lép fel. Zselénszky gróf agrárműködése általában ismeretes s e kötetben is multjához hiven, a tőzsde tulkapási ellen kel ki, mely fellépésének támogatására tizenkétévi ezirányu működése bizonyítékul a kötetben felsorolja kifejtett akcióját. A művet, mely Budapesten a „Patria“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomásában jelent meg, ajánljuk gazdáink figyelmébe.

KORMÁNYINTÉZKEDESEK.

Az orsz. gyümölcsészeti miniszteri biztos 2927. sz. körlevelé a gyümölcsstermesztőkhoz. Ugy a gazdasági tudósítók, mint a földmivélsügyi minisztérium külső szakközegei azt jelentették, miszerint a f. évben jó gyümölcsstermes mutatkozik. Ámbátor az ismét májusra eső virágzás és a rendkívüli meleg időjárás mellett az almafélék termés-kilátását csökkentette — mégis e gyümölcs-nemekben is határozott jobb termés lesz, mint az utóbbi két évben.

Határozottan bő termés ígérkezik a cseresznyében. kajszinbarackban, szilvában, csemegezőlőben és dióban; gyengébb a termés meggyben, őszibarackban és körtében.

Tekintettel már most azon körülményre, miszerint a szaklapok tudósításai szerint a külföldön is jó termés mutatkozik — a magyar gyümölcs értékesítése nem kis gondot fog okozni a természetnek.

Darányi miniszter ur Ó Nagyméltósága f. évi 51354. sz. rendeletével minden intézkedést megtett, amivel ez irányban a természetek támogatására lehet.

Mindenekelőtt intézkedett aziránt, hogy a kisgazdáknak — nyers állapotban nem értékesíthető gyümölcsfeleslegeik feldolgozására — állami aszalók, izfőző üstök, Győry-féle szeszpárló-kazánok, ciderekészítő malmok és sajtók bocsáttassanak ingyenes használat végett rendelkezésükre, hogy így a hosszabb ideig nem tartható csonthéjas gyümölcsnek egy része, továbbá az almafélék teljes része feldolgozás utján legyen értékesíthető és így annak egy része a piactól elvonatván — a finomabb és nemesebb gyümölcs árára a piacokon nyomást ne gyakoroljon.

Ez irányban alulirott hivatal fel lett hatalmazva az állami gyümölcsfeldolgozó gépeknek a szükséghez képest leendő szaporítására is.

Hogy a termés mennyisége és kiviteli esélyei iránt a közönség tájékoztatva legyen — az összes gazdasági tudósítók jelentéseiből szerkesztendő kimutatás fog közzététetni; másrészt a külföldi konzulatusaink is felhivattak, miszerint a reánk nézve legfontosabb külföldi államok terméskilátásairól két ízben és pedig idejében jelentést tegyenek.

Utasítva lettek a fontosabb gyümölcs-piacokon székelő konzulaink arra is, hogy a legelterjedtebb külföldi lapokban hirdetések tegyenek közzé, a hazánkban várható nagyobb gyümölcsstermesre figyelmeztetvén a külföldi érdeklődő közönséget.

Intézkedés történt továbbá oly irányban is, hogy alulirott miniszteri biztos hivatalában ez évben is nyilvántartás vezetessék azon természetokról, akik egyes gyümölcs-nemekből legalább egy vasuti kocsirakományt kitevő eladó készlettel bírnak.

Másrészt nyilvántartatnak azon külföldi kereskedők és konzervgyárosok is, akik alulirotnál magyar gyümölcsöt keresnek megvételre.

Hogy ezen nyilvántartás és közvetítés minél sikeresebb lehessen, *azon kérelemmel járulunk minden gazdasági és gyümölcsészeti együlethez, szövetkezetekhez, gazdasági szaktudósítóhoz és minden nagyobb természetűhöz, hogy nagyobb készleteiket nálam mielőbb bejelenték.* Megjegyzni kívánom, miszerint készleteiket oly kistermesztők is bejelenthetik, akiknek termése egyenkint nem nagy ugyan; de együttesen kitesz egy kocsirakományt.

Bejelenthető ezenkívül finomabb válogatott gyümölcsből kisebb mennyiség is; az ily finomabb gyümölcs iránt ugyanis a fővárosi csemegekereskedők és szállodások szoktak érdeklődni.

Az árakra nézve legjobbnak tartom, ha a bejelentő közönség a fővárosi központi vásárcsarnok nagybani áraihoz alkalmazkodik.

Ez alkalommal arra is felkérem az egyesületeket és szövetkezeteket, miszerint összes befolyásukkal hassanak oda, hogy az eladásra jelentkező természetek — főképpen az almánál és körténél — a gyümölcsnek fajta és nagyság szerint való osztályozására. valamint annak pontos és helyes csomagolására lelkiismeretes gondot fordítsanak; mert az apró és kevert gyümölcs csak mint cidervagy vegyes gyümölcs és alacsony áron értékesíthető nemcsak nálunk; de mindenütt a külföldön is.

Arra is figyelmeztetem az érdeklődő közönséget, miszerint a miniszteri biztos közvetítése nem terjed továbbra, minthogy megküldi a külföldi vevőknek a hazai eladók pon-

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszerint 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMAR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

tos jegyzékét, viszont a hazai termeszőknek a külföldi vevők jegyzékét.

Az eladó termeszőknek ajánlhatom, hogy ismeretlen külföldi vevővel szemben bizonyos előleges anyagi biztosítékot követeljen.

Amely hazai eladóra a vevőtől alapos panasz érkezik, azt jövőben a nyilvántartásba felvenni nem fogom.

Végül nem ajánlhatom eléggé, főleg a tehetősebb termeszőknek, miszerint téli gyümölcsüket ne adják el azonnal összettel; hanem tegyenek el abból minél többet alkalmas helyiségekben, főleg pedig gyümölcskamrákban. Az eltett gyümölcs télen és tavasszal 2—3-szoros áron adható el; érdemes tehát ezzel foglalkozni.

A gyümölcseltartásra legalkalmasabb gyümölcskamrák építésére egy külön füzetet adott ki a minisztérium, mely terveket és költségvetéseket foglal magában és amely mű 40 fillérért Nagel Ottó könyvkereskedőnél (Budapest, Muzeum-körút 2.) megszerezhető.

Kelt Budapesten, 1908. június hónap 5-én.

Molnár István.

A községi legelők rendezése. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a földmívelésügyi tárca költségvetése alkalmával kijelentette, hogy az állattenyésztés egyik nagy bajának, a legelőhiánynak megszüntetésére külön törvényjavaslatot tesz le Ház asztalára. Addig is, míg e törvény, mely felöleli majd a már meglevő legelők gazdasági rendezését és okszerű kihasználását, életbe léphet, intézkedik, hogy az egyes közlegelőknek följavitása, okszerű művelése tekintetében ingyen szaktanácsosai szolgálhasson, a miniszter Lachmann Józsefet, Miskolc székhelyűleg a legelőrendezési ügyekben való szaktanácsadónak nevezte ki s megbizta, hogy szükség szerint egyes községi legelők följavitására, kihasználására terveket és utmutatásokat dolgozzon ki, sőt a munkálatok irányítására szálljon ki a helyszínére is. Az egyes községeknek azonban a kiszállásokat a földmívelésügyi minisztertől kell kérniük.

Miniszteri rendelet. F. év március 12-én 2600 eln. sz. a. III./3. 1908. kelt rendeletével a m. kir. földm. miniszter ur az 1899 évi október 5-iki 38015. sz. rendeletét hatályon kívül helyezte. Kőbányára tehát magyarországi sertéseknek felhozatala különleges állategészség rendőri feltételekhez és eljárási szabályokhoz most már kötve nincs, e tekintetben a belföldi forgalomra nézve az általános rendelkezések és a kőbányai állategészségügyi hivatal részére előírt rendtartási szabályzat és utasítások ide vonatkozó határozmányai mérvadóak. Kőbányára tehát szabadon szállíthatók: egészséges sertések, tekintet nélkül ezek kor és súlyára, vészmentes községekből, ha ezek Ausztria részéről forgalmi korlátozás alatt állanak is. Elszállítás előtt e szándék az illetékes állatorvosnál bejelentendő, ki bővebb felvilágosítással is szolgál.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Személyi hir. Őfelsége a király Szomjas Lajos dr. földmívelésügyi miniszteri osztály tanácsosnak, valamint törvényes utódainak a közszolgálat terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a magyar nemességet „Tarcali” előnévvel díjmentesen adományozta. E kitüntetését mező- és közgazdasági életünk e kiváló munkása a különböző földmívelésügyi javas-

latok alapos tanulmányozásával és kidolgozásával bőven kiérdemelte és mi szívből örülünk, hogy a földmívelési ügy nagytehetségű és odaadó szorgalmu előharcosának érdemeit e királyi elismerés érte.

— **Mezőgazdasági érdekképviselő.** A mezőgazdasági kamaránkról szóló törvényjavaslat-tervezet szövegét, mely a Köztelek f. hó 24.-ik számában jelent meg, most vettük és örömmel látjuk, hogy érdekképviselőitük megszervezése már a legközelebbi jövő programjára tüzetett. A törvényjavaslat-tervezetet jövő számunkban egész terjedelmében közölni fogjuk.

— **Termésbecslés június 15-én.** A földmívelésügyi miniszterhez e hó 15-ig beérkezett tudósítások szerint a vetések állása, dacára a június hó első felében kedvező időjárásnak, az előző becsléshez képest gyengült. Mig ugyanis az előző termésbecslésben az orsz. termésátlagot kat. holdanként búzából 6'24 q.-ra, rozsból 6'24 q.-ra, árpából 6'76 q.-ra, zabból 6'13 q.-ra becsülteti, addig a mostani jelentések szerint a remélhető országos termésátlag búzából 6'15 q., rozsból 6'23 q., árpából 6'59 q., zabból 5'92 q. A remélhető termésátlag tehát minden termelési ágban csökkent. Összehasonlítva a mostani becsléseredményeket a június elseji becsléssel, a mult évi és az 1900—1904. öt évi átlagterméssel a következő táblázatot kapjuk:

	Remélhető termés		Termés	
	1908. jun. 1.	1903. jun. 15.	1907-ben	1900—1904.
	millió méter mázsa			
Buzából	37 58	36 98	32 80	40 03
Rozsból	12 07	12 02	10 69	12 04
Árpából	12 83	12 51	13 73	12 04
Zabból	11 43	11 02	11 54	11 00

E szám adatok szerint tehát a termésátlag csökkenése aránylag csekély, de sohasem szabad azt számításán kívül hagynunk, hogy minden métermázsa terméscsökkenés kiváltunk rovására esik. Nagyobb baj ennél azonban, hogy a vetések állása ismét a nagy magyar Alföldön kedvezőtlen és hogy a jóformán teljesen kifogyott készletek miatt az átlag ismét gyenge őszi gabonatermés mellett szemben a malmoknak ismét egy rossz üzleti évvel kell ieszámolniuk, Táblázatunk rideg adatai untag elegendők arra, hogy a magyar gazdaközönseget a magyarországi termésről megfelelően tájékoztassák.

— **A szőlő állása.** A gazdasági tudósítóktól beérkezett jelentések szerint: A júniusi csapadék, amely áldásthöz volt, a termést sok tekintetben kedvezően megjavította, de ugyanakkor csapás is érte az országot, mert tömérdek helyen volt jégeső és helyenkint igen nagy károkat is okozott.

— **A vetések állása a külföldön.** (A konzulátusoktól beérkezett jelentések alapján) **Szerbia.** A kedvezőbbre fordult időjárás hatása alatt a növényzet kielégítőbben gyarapodik. — **Oroszország.** Az odeszai főkonzul jelenti, hogy a hosszantartó szárazság és hőség miatt, ha csak röviden esőre nem fordul az idő, a terméskilátások folytonosan csökkenni fognak. Egyedül a Kaukázus déli részén és a krími részekben van kielégítő termésre kiállítás, de már Besszarábiában (nagyobb részben, továbbá Cherson és Podoliában, végül Jekaterinoslaw kormányoságban is kedvezőtlenek az állapotok. Hasonlóan kedvezőtlen a szentpétervári főkonzul jelentése is. — Románia. A hosszantartó

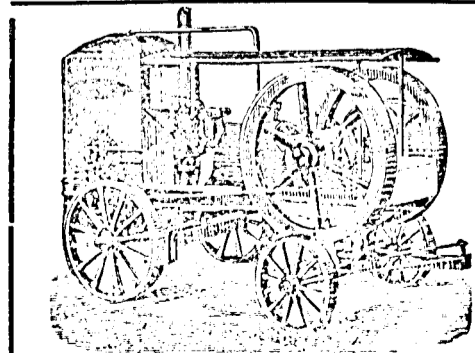
szárazság és hőség különösen a buzának sokat ártott, az előző kedvező kilátások jelentékenyen mérséklődtek és nagyobbára nem kielégítőek. — **Angolország.** A kedvező májusi időjárás általában jó hatással volt a növényzetre, a vetések is szépen gyarapodnak és a tavasziak is megfelelőek. — **Törökország.** A kedvező időjárás mellett elvetett őszi gabonafélék fejlődését a tavaszi meglehetősen enyhe időben esett csapadék elősegítette és egyszersmind a tavaszi kalászosok elvetésére is kedvezett. — **Bulgária.** A tartós szárazság és hőség a vetéseken jelentékeny nyomokat hagyott hátra, míg a május vége felé keletkezett, bár viharos és jéggel vegyült esőzések már csaknem kiszáradt növényzetet újból felüditették s a magas hőfokot is lehűtötték. Az őszi vetések Dél-Bulgária némely részének kivételével jól állanak, a buza és árpa jó magas szárrakkal kalásznak. A tavaszi vetések, főleg a későiek további fejlődésükhöz még esőt kívánnak s ekkoráig a szárazságtól az őszielnél többet szenvedtek. A tengeri vetését az idén a szokottnál korábban végezheték. A szőlő általában jól hajtott és kedvező szüreti eredményt ígér.

— **Magyar gazdák Angliában.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület az *Angol Királyi Gazdasági Társaság* meghívása folytán tanulmányutat rendez gyakorlati mezőgazdák részére Anglia mezőgazdasági viszonyainak megtekintésére. A magyar gazdák elutaztak Angliába, a tanulmányut vezetőjéül *Miklós Ödön Zsilinszky* Mihály nyugalomban volt és *Eszterházy* László gróft választották meg. Az angolországi tanulmányutban mintegy hatvan előkelő magyar gazda vesz részt. — Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy lord *Carrington* földmívelésügyi miniszter a tanulmányuton levő magyar gazdákat szívesen fogadta s a királya és a kormány nevében üdvözölte. Utána *Devonshire* herceg a gazdasági egyesület nevében köszöntötte a magyar gazdákat, akiket délután megvendégetl.

— **A Kisbirtokosok Országos Szövetsége** hétfőn Baross Kálmán elnöklete alatt Budapesten igazgatósági ülést tartott. A folyó ügyeken kívül Hunyár László igazgató tett jelentést a kiscgazdák országos nyugdíjintézte előmunkálatairól, mely ügyben érintkezésbe fog lépni a tervezet kidolgozására kiküldött bizottság a Magyarországi munkások nyugdíjpenztárával is és egyuttal megkeresi a m. kir. földmívelésügyi minisztert is, hogy szakközege utján nyujtson a szövetség részére szakszerű irányítást. Ez ügyben az ősz folyamán Budapestre hívja össze a szövetség a magyar kiscgazdákat s a kérdés megvitatására előzőleg felkéri az összes magyarországi gazdaköröket.

— **A segesvári komlótermelő szövetség közgyűlése** június hó 26-án tartatott meg Segesvárt Somogyi István, Nagyküküllő vármegye alispánjának elnöklete alatt. Letárgyalták a választmányának mult évről szóló jelentését, az 1907-ik évi zárszámadást, jóváhagyták az 1908-ik évre szóló költségvetést s elhatározták, hogy a csütörtöki napon komió vásárokat ez évben is rendeznek, kiscgazdák komlójára előleghitelt nyujtanak s homlópiaocokról érkezett ártudósításokat hetenként szerkesztik s küldik széjjel a tagoknak s más előfizető érdeklődőknek.

— **A Magyar Gazdaszövetség** falusi szövettekötet, gazdaköröket és földbérli

Oberurseli Mótorgyár Részvénytársaság

BÉCS, Gumpendorferstrasse 72.

Legolcsóbb hajtóerő a „GNOM” BENZIN- és SZIVÓGÁZ-MOTOR.

4000-nél több üzembn. — Könnyen kezelhető. — Villanyos gyújtással. — Okl. gépész feleslegesen. — Költségvetés, tervek és egyéb felvilágosítás ingyen és bérmentve. — Referenciák beazerezhetőek: gróf Wenkheim Géza uradalmától, Csorvás (Békésmegye); gróf Wenkheim Frigyes uradalmától, Székudvar (Aradmegye); gróf Esterházy János uradalmától, Nyitra-Ujlak (Nyitra-megye); gróf Esterházy László uradalmától, Sárosp (Fehérmegye). Sándor Pál Mező-Bánd, Albi Béla Alsó-Szovát, Lőte Lázár Kaál. 2063.

társaságokat alakít és ingyen tanácsot szolgál minden szövetségi kérdésben. Földmivelőknek a földvásárlásnál ingyenes utbaigazítást ad s ezért nyilvántartja a földet venni és eladni szándékozókat. Aki tehát földet venni vagy eladni szándékozik, az jelentse be ezt a szándékát a Magyar Gazdaszövetségnek: Budapest, VIII. ker. Szentkirályi-utca 40. szám alatt.

— Pályázati hirdetés. A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia igazgatósága az 1908—1909. tanévben betöltendő 14 állami alapítványi ösztöndíjas helyre pályázatot hirdet. Ezek a helyek és az alapítvány értelmében kizárólag csak az erdélyi részben (a tulajdonképeni erdélyi megyékben és a volt „kapcsolt részekben”, azaz a volt Kraszna-, Közép-Szolnok- és Zarándmegyékben és Kővárvidéken) született, iskolai tanulmányaikat jó sikerrel végzett, vagyontalan ifjak nyerhetik el. Az ösztöndíj áll: teljes élelmi ellátásból és lakásból az akadémiai konviktusban fűtéssel és világítással, ágyneműekkel és ezek mosatásával és betegség esetén ingyenes gyógykezelésből. A bélyegmentes folyamodványhoz melléklendő: 1. Iskolai bizonyítvány legalább 8 gymnasiumi, 8 reáliskolai osztály érettségivel történt bevégezéséről, vagy a kereskedelmi iskola (akadémia) végbizonyítványa „jeles” érettségivel. 2. Keresztelő levél. 3. Szegénységi bizonyítvány. 4. Orvosi bizonyítvány az egészséges, ép testalkat és a himlő ellen való védőtás igazolására. 5. Szülői vagy gyámi nyilatkozat arról, hogy a folyamodó részére a szükséges és az első évben körülbelül 127 koronára menő összes díjakat lefizetik és a folyamodó egyéb szükségleteiről (taneszközökről, ruházatról szükség esetén tűzoltó zubbonyról) kellőleg gondoskodnak. A folyamodványban felsorolandók még: a folyamodó illetőségi helye, szüleinek állása, tartozkodási helye, testvéreinek száma és kora, továbbá hogy árva-e vagy nem. A folyamodványokat a földmivelésügyi m. kir. Miniszter Úr Ó Nagyméltóságához címezve, f. év július hó 15.-éig, a m. kir. gazdasági akadémia igazgatóságához — Kolozsvár — kell benyújtani. Az akadémia felveendő hallgatók beiratkozási ideje október 1-től 8.-áig tart. Az akadémiai »Értesítő« megküldi az igazgatóság.

— A katonák élelmezésének reformja. Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” legutóbbi számában a következő érdekes hirt hozza:

„Egy bécsilap értesülése szerint a hadsereg vezetősége fontos reformokat tervez a hadsereg legénységének ellátása körül. A hadsereg vezetősége már hosszabb idő óta arra törekszik, hogy a legénység táplálkozásában a hus mellett még a tejet, turót és a sajtot is kellőképpen felhasználják a legénység ellátásánál. Természetes dolog, hogy e termékeket közvetlenül a termelőktől szereznék be. E célból utasították az élelmező-bizottságokat, hogy tegyenek kísérletet, mikép lehetne a tejet és sajtot felhasználni különösen a gyakorlatkozás közben. Az élelmező bizottságok már értkezésbe is léptek a különböző gazda-

sági testületekkel és termelő szövetségekkel. Másrészt reformálni akarják a hadsereg legénységének ellátását abban az irányban is, hogy az ujoncoknak kezdetben kisebb és fokozatosan emelkedő husadagokat adnak, de annál több főzeléket és tészta, mert az ujoncok, a mikor a katonasághoz kerülnek, nehezen tudják megszokni a csaknem egészen hussal való táplálkozást.”

Hogy a havasi juhtejből készült „csemege juhturó”, mily alkalmas a katonaság élelmezésére és mily tápláló és izomerősítő hatása van, arról tanúságot tehet a Székelyudvarhelyen a miniszteri kirendeltség, által létesített juhturógyár, melynek készítményeit a honvédség, csendőrség, katonai mentelepek legénysége már is nagy mértékben fogyasztja és kedveli is. Az erdélyi nagy fűrésztelpeken nehéz munkát végző székely famunkások alig esznek húst, mind juhturóval táplálkoznak és kemény izmaikat ennek köszönhetik, az erdélyi juhtenyésztők örömmel veszik a hadsereg vezetőségének ezen ujtását, mert ezáltal az elhanyagolt erdélyi racka juhtenyésztésnek fellendülését reménylik.

— Házinyultenyésztés térfoglalás hazánkban. Valóban csodálatra méltó, hogy hazánkban némely jó dolog, mint pl. a házi nyultenyésztés, mely azt lehet mondani, mindenkinek hasznos lehet, évszázadokig ismeretlen maradhat, még akkor is, mikor 60—70 éven keresztül nyitott szemmel láthattuk, mit mivel a nyugati kultúrember ezen kis háziállattal. Darányinak kellett ismét a miniszteri székbe ülni, hogy az országban ezen állattenyésztési ágazatot népszerűsítse s ez teljes mértékben sikerült is neki, mert ma két évi akció következménye az, hogy hazánkban is hozzávetőlegesen 5000 házi nyultenyésztő van, akik nem holmi more patrio eljárással tenyésztik a házi nyulat, de kalitka rendszerrel, amely biztosítja a szaporulatot s annak felnevelését. De előmozdította ezen ágazat ily gyors népszerűsítését a szakirodalom is, amely önjerejéből tartja fenn magát, minden állami támogatás nélkül, a mi fényes bizonyítéka az általánosan megnyilvánuló érdeklődésnek. Mindenkinek ajánljuk, hogy a „Házinyultenyésztés” című heti szaklap kiadótól (Rákosliget, V. 3.) kérjen mutató számot.

— Vészen átment sertések ügye. A biharmegyei gazdasági egyletben Bartalomedes János egyleti tag beadványt intézett, melyben a sertéseladási ügyletek lebonyolításánál felmerülő sérelmek tárgyában kér intézkedést. Az ügygyel most foglalkozott az egyesület igazgató választmánya és elhatározta, hogy országos mzzgalmat indít aziránt, miszerint a vészen átment falka disznó eladásánál, ha az a körülmény, hogy a sertés tényleg átment a vészen a járási állatorvos bizonylata alapján beigazolást nyer, az eladó minden további felelősség alól mentessék fel. Addig is míg ezen mozgalom eredményt ér el, figyelmezteti a gazdaközönseget, hogy a sertéseladásoknál kellő óvatossággal járjon el és a

kötlevélben szavatosságot csak azért vállaljon, hogy az eladott falka vészen átment s abból bizonyos százalék elhullott.

— A cikóriatermesztés fellendítése. Hazánk klímája és talaja igen alkalmas a cikória termesztésére s a termesztés mégsem képes a fogyasztást kielégíteni. Miért is Darányi a cikóriatermesztés fellendítése érdekében több üdvös rendeletet adott ki: a kanizsai pótkávégyárat a beváltott cikória mennyisége szerint államsegélyben részesíti. Nagyobb jelentőségű azonban a földmivelésügyi miniszter azon intézkedése, mely szerint elrendelte, hogy úgy a magyaróvári növénytermesztési kísérleti állomáson, valamint egyes vállalkozó gazdák földjén cikóriatermesztési kísérletek történjenek, egyrészt a legjobb fajták kiválasztására, másrészt a legalkalmasabb művelési módok megállapítására. Ezen utóbbi intézkedés alkalmas arra, hogy a cikóriatermesztést a kívánt arányokra fejlessze.

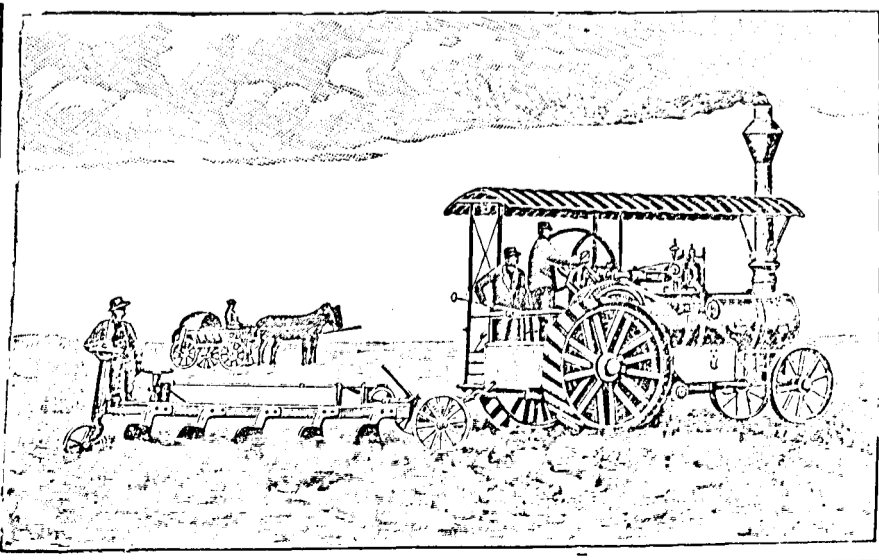
— Argentina aratása. Ez a versenyével veszedelmes állam, mely már a svájci határon is fölveszi az árküzdelmet a magyar búzával, most adta ki aratási jelentését, mely fővárosa, Buenos Ayres hivatalos kimutatása alapján így összegezhetünk, megjegyezvén, hogy a zárójelbe foglalt számok a tavalyi aratási eredményeket fejezik ki tonnákban, vagyis 10 métermázsákban.

Búza 5.5 millió (4.25); kukorica 3.5 millió (1.82); lenmag 1.08 (825 ezer) zab 443 ezer (400 ezer).

E számok mutatják, hogy a termelés még egyre szédületes arányokban szaporodik és Argentina már is több búzát termel, mint egész Magyarország. Meglepő, hogy a kukoricatermés jóformán megkétszereződött, a mit annál jobban csodálhatunk, mert az utóbbi években igen sok selejtes kukorica érkezett onnan Európába megromolva. Ugyanis a hajókban a saját nyomásától megfűledt és csak igen nyomott áron volt itt Európában elpocsékolható. A lenmagtermés is rendkívül lendül és még mindig tömördek szűz föld várja a feltörést. De azért nincs ok árnyomó hatástól tartani, mert Amerikában a munkabérek a tömeges visszavándorlás folytán ismét emelkedtek és így a gazdasági üzemek továbbá kiterjesztése egyhamar nem várható.

— A mezőgazdasági gépipar helyzete. A kedvezőtlen termés kilátások legtöbbször árának a mezőgazdasági gépiparnak. A gazdaközönység ebben az esztendőben még tartózkodóbb, mint az elmúlt évben, úgy hogy alig akad egy egy megrendelés; mezőgazdasági gépeket nem igen vásárolnak. Az üzleti konjunkturák felette kedvezőtlenek s a milyen mértékben fogynak a kedvezőbb termésre való kilátások, annál nagyobb lesz az üzletelenség, a pangás a gépipar terén.

— A falusi tejszövetkezetek működése 1907-ben. A m. kir. földmivelésügyi miniszter kiadványában most jelent meg a falusi tejszövetkezetek működéséről szóló jelentés. E szerint 1897-ben, midőn ez a nagy horderejű munka megindult 34 szövetkezet 2767 taggal, 5937 üzletlétszettel, 4.790.132 liter tejet értékesített,

UJ! Egygéprendszerű gőzzántás UJ! (egy ölet fogó 7 vasu ekével).
 Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból (Erdélyből is) kívánatra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

R.-T.

1903

Budapest, VI. ker., Váci-ut 19.

539.282 koronával. Tíz évvel később már 651 falusi szövetkezet 6.156 tagot, 98.237 üzletrészt számlált és 84.406.745 liter tejet 10.186.907 koronával értékesített. Vajat: 1897-ben a szövetkezetek 191.254 kilógrammot, míg 1907-ben 2.721.028 kilógrammot állítottak elő Legtöbb szövetkezet van Baranyában 92. Vasban 77. Zalában 67, Tolnában 44, Sopronban 41, Marostordában 25, Torontálban 25, Temesben 22, Veszprémben 35, míg a többi megyékben egy és tíz között váltakozó falusi tejszövetkezetek vannak.

— Földbérlet-szövetkezet. A nagyváradi latin szertartású püspökség uradalmain immár a második földbérlet-szövetkezet alakult Mezőkeresztesen a Magyar Gazdaszövetség vezetése alatt. Az első ily irányú szövetkezet igen jól boldogul, anélkül azonban, hogy panasza lenne oka a bérbeadónak. Szerencsés körülmények között született, sikerült eszme volt a földbérlet-szövetkezet megalakítása, mely rendszerénél és szervezeténél fogva alkalmas arra, hogy úgy a bérbeadó, mint a bérlet boldoguljon. Valónak fogadva ezen eredményt, remélhető és kívánatos, hogy birtokosaink foglalkozzanak a földbérlet-szövetkezeteknek nemcsak a rendszerével, de eszméjével is, mert ezek — elterjedésük esetén — idővel nagyarányú szociális irányú átalakulást lesznek hivatva előidézni.

— Arankás lóheremag forgalomba hozatalának büntetése. A földművelésügyi miniszter legutóbb kimondta, hogy: arankás lóheremag forgalomba hozatala nem az 1894. évi XII. t. c., hanem az 1895. évi XLVI. t. c. 3. § a alapján büntetendő. Ha a lóheremag szabályszerű jelzésekkel nincs ellátva, a törvény 4. § ába ütköző kihágás esete fennforog. E kihágásnak büntetésénél az elzárás csak nyomatékony enyhítő körülmények fennforgása esetén mellőzhető.

— Faiskolakezelők jutalmazása. A magyar földhitelintézet a hazai gyümölcsfa tenyésztésének községi faiskolák útján való előmozdítása céljából a folyó évben is egy darab 600 K-nás, két darab 400 K-nás és 18 darab 200 koronás díjat tűz ki oly tanítók jutalmazására kik faiskolát kezelnek és a fatenyésztés terén szembetűnő sikert képesek felmutatni A pályázati feltételek a »Földművelési Értesítő« idei 16. számában egész terjedelemben közölve vannak

Kolozsvári malmom. Molnár és Pintér sepsiszentgyörgyi cég, az erdélyi róm. kath. státus kolozsvári malmát, 20 évre bérbe vette és azt 200.000 korona költséggel a legmodernebbül berendezte. A malom elkészítés után, aug. hó 15 én, napi három waggon termeléssel fog megindulni.

— Hasznos madarak védelme. A földművelésügyi miniszter berlini szaktudósítója jelenti, hogy a német birodalmi kormány a mezőgazdaságra nézve hasznos madarak vé-

delméről, Párisban, 1902. március 19-én létrejött nemzetközi egyezmény értelmében, még mult évi április 25 én törvényjavaslatot terjesztett a Reichstag elé az 1888. évi március 22-iki madárvédelmi törvény módosításáról és kielégítéséről. Az új javaslat három szakaszból áll. Lényege az, hogy a fészkek, tojások pusztítása, a fiókák kiszedése és megölése tilos; hasonlóan tilos a fészkek stb. vétele és eladása is.

— Pesti Hírlap. A legelterjedtebb politikai napilap a Pesti Hírlap, a melyről tehát joggal mondhatni el, hogy legkedvesebb lapja a közönségnek. Három évtized óta hirdeti a szinmagyar radikális nemzeti politikát, teljesen függetlenül pártoktól és kormányoktól. Nagy elterjedését első sorban ennek köszönheti. De ezenfelül annak is, hogy mint a legnagyobb magyar napilap oly változatos tartalommal jelenik meg naponként, mely magában alkalmas a magyar közönség fokozottabb érdeklődésének felkeltésére.

A Pesti Hírlap előfizetési ára negyedévre 7 korona, 2 óra 4 korona 80 fillér, egy óra 2 korona 40 fillér. A Divat-Szalonnal együtt negyedévre 9 korona. A kiadóhivatal címe: Budapest, V., Váci-körút 78.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32.

M. kir. szabadalm. osztályosorsjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

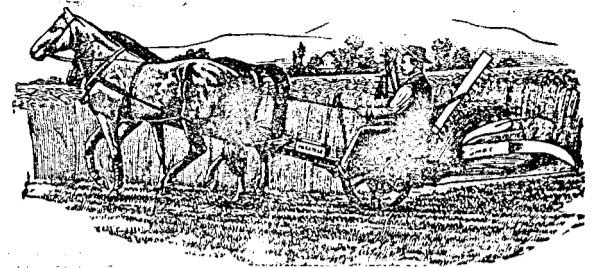
tűz- és betörésmentes pánccsészkekrényeket. (Safe Deposits.)

2055

Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Utólérhetetlen teljesítésben és könnyű járásban!

Uj gabonaaratógép „HANDY“

Szénaforgatók, Lógereblyék.

Uj fűkaszálo „Darling“

Kedvence minden tulajdonosának
szolidabb az amerikai gyártmányoknál.

1801. IV.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcseplőkészletek 12 HP.-ig — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

Magyar Jelzalog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona

záloglevél kölcsönöket

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4 1/2%-os

záloglevelekben.

A jelzalogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a meg-

szavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ bizalmi férfai adnak véleményyt. 1001

szőlő- és gyümölcsmust sajtolásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat kézi hajtásra Herculesnyomero-szerkezettel, fa- vagy vastányérrrel. Gyümölcs- és

szőlő-örloket, bogozógépeket gyümölcsaszalo kőszülőket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legujabb szerkezetben

Hydraulikus sajtók

Arany érem Szeged 1899.

Arany érem Budapest 1899.

Arany érem Pozsony 1902.

és sok egyéb legmagasabb kitüntetésekkel

hydraulikus sajtóért.

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legujabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA.,
BÉCS, II/1 különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

2175

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve Megrendelések idejekorán kéretnek.

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a

Brázay KINGSEM-FLUID
KINGSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Fellümulja a hasonló célra szolgáló külföldi szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségű kipróbált anyagokból készül.

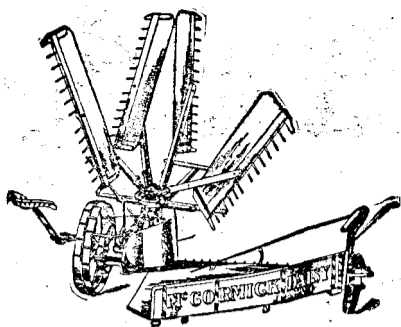
Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánmenesben, katonai-, polgári- és versenyistállóban.

Kapható: gyógytár-, drogéria- és fűszerüzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

Brázay Kálmán cégnél Budapesten.

1 üveg ára 2.50 kor., 12 üveg ingyen csomagolás és bérmentes szállítással 24 kor.

2105

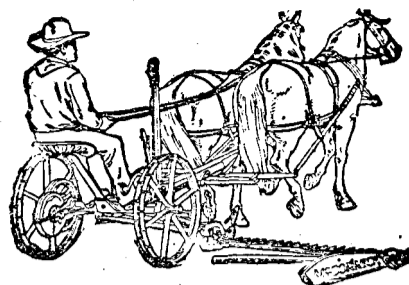

M^c CORMICK

Harvesting Machine Company, Chicagó U. S. A.

Igazgatósága és főraktára:

BUDAPEST, V., Alkotmány-u. 12.

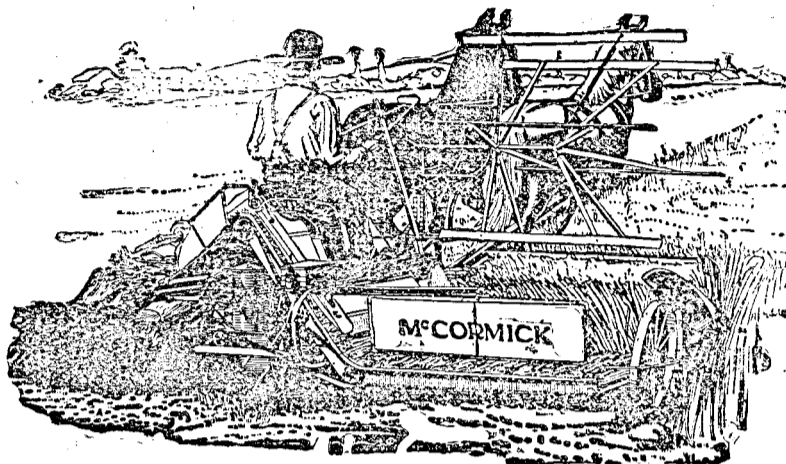
Speczialitások:

Kéveköti-aratógépek 5 és 6 ang. láb metsző szélességgel szállító- és rúd-hordó-készülékkel.

- o Szabadalmazott Kalászemelő.
- o „Daisy“ marokrakó-aratógép
- o autom. asztal-felhajtókészülékkel.

„New 4“ fűkaszalógépek 3 1/2, 4 1/2 és 5 ang. láb metsző szélességgel.

Szabadalmazott „Dán“ késgerenda, Selyemfű, mohos rétek stb. közönséges késgerendával, csak hiányosan kaszálható takarmány számára.

Speczialitások:

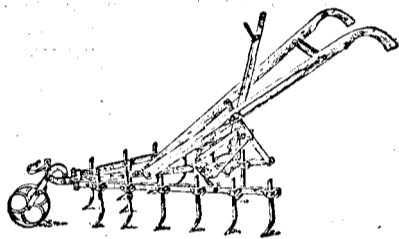
„Sidelivery“ combinált szénagyűjtő és forgatógép.

- o o Aczél-szénagyűjtők. o o
- o o Aczél-szénaforgatók. o o

Aczél-lókapák, tengeri, burgonya, szőlő stb. kapálására.

14 fogas Cultivator,

7 külön gyomláló késsel, tengeri, szőlő, takarmányrépa stb. számára.

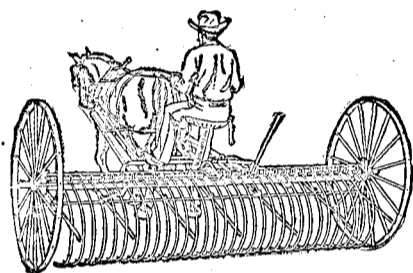

2098

M^c CORMICK aratógépeinek 22 éves példányai

egy magyar gazdaságban még mindig kifogástalan, jó munkát végeznek.

Nagy képes katalógus és árjegyzék kívánságra díjmentesen.

Gazdaságok administratióját,

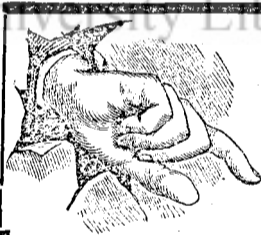
felügyeletét, számadások ellenőrzését, megvizsgálását, birtokok becslését elvállalja és bármely ágában a gazdaságnak szaktanáccsal szolgál az erdélyi viszonyokkal teljesen ismerős, huzamos gyakorlatban tapasztalt és elméletileg képzett

intelligens gazda,

akár állandó, akár esetről-esetre való megbízatásokban — megegyezés szerinti honorarium vagy jutalékért.

Teljes megbízhatóságáról a legjobb ajánlatokkal rendelkezik.

Közvetítések e lap kiadóhivatala által. 2178

A címre tessék ügyelni!

VALÓ-

di francia különlegességek (óvszerek) csakis F. Ber guerand fils leghíresebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők

Polgár Sándornál

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 50. sz.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 2140

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-nek

Kolozs és több szomszédos megye területére kizárólagosan jogosított képviselőtében a bizalomteljesen hozzám forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kiméző eljárással szerzek

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, konvertálok más intézeti terheket és egyúttal rendezem az elhanyagolt birtok- és teherállapotokat.

Kiváló biztosságu tőkebefektetésül ajánlom ez intézetnek a tőzsdén is jegyzett adó és egyéb levonásmentes óvadékképes és különösen katonai házassági óvadéku alkalmas 50 év alatti kisorsolásra rendszeresített

„4 és 4 1/2 százalékos zálogleveleit“. Ezek kaphatók és a szelvények költségmentesen kifizettetnek: az intézetnél Nagyszebenben és helyben a Kolozsvári Kereskedelmi Banknál. Mindennemű felvilágosítást díjmentesen és készséggel megad:

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányáügynökség GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Malom-utca 16. szám.

A legelőnyösebb módon közvetít mindennemű ingatlan adásvételeket, bérleteket és bármiféle kereskedelmi ügyleteket. 2162

1900. párisi világkiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle szabadalmazott Lábszár-védő Pneumatic-lábszárvédő

2101. I.

gummiból

gummiból és légpárnával

1. sz.	20-22 cm.	3. sz.	24-27 cm.
2. sz.	22-24 cm.	4. sz.	27-30 cm.

Ára darabonként

1. sz.	Kor. 5.50	3. sz.	Kor. 6.40
2. sz.	Kor. 5.90	4. sz.	Kor. 7.30

fekete, barna és fehér

1. sz.	Kor. 5.90	3. sz.	Kor. 6.80
2. sz.	Kor. 6.30	4. sz.	Kor. 7.70

Képes árjegyzékekkel ingyen és bérmentve. Főraktár:

KWIZDA JÁNOS FERENC

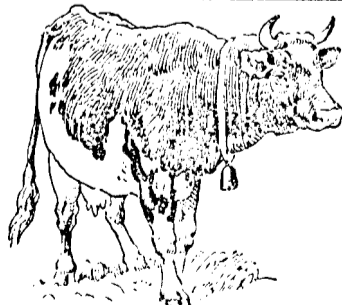
cs. és kir. osztrák, magyar királyi, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, bei WIEN.

Kwizda-féle RESTITUTIONS-FLUID

mosóvíz lovak számára.

1 üveg ára 2 korona 80 fillér. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobbnál nagyobb istállóiban használatban van. Nagyobb munkánál elő- és utóerősítőül, erőltetéseknel, inak merevségénél stb. Az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. — Kwizda-féle Restitutions-fluid szővédője, czimke és göngyölés törv. védve.

KWIZDA-féle

Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legjobbnál nagyobb használatban élelvtalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a teljes fokozására.

1 doboz ára 1 korona 40 fillér. 1/2 doboz 70 fillér.

A peronoszpora leghatékonyabb ellenszere a
Dr. ASCHENBRANDT-féle

BORDÓI POR

amint azt úgy a külföldi mint kilencz éves hazai tapasztalatok igazolják. **Nem perzsel! Jól tapad! A fecskendőket nem rontja!** A burgonyavész ellen használt szerek közt is a leghatásosabb!

A lisztharmat legbiztosabb gyógy- és óvszere a **Dr. ASCHENBRANDT-féle**

RÉZKÉNPOR

mely a szőlőt egyúttal az antraknózis ellen is megvédi.

A porok árai Budapesten:

50 kg.-os zsákban kg.-kint bordói por 72 fill.
10 és 5 kg.-os zsákban kg.-kint bordói por 76 fill.
2 kg.-os zsákban kg.-kint bordói por 77 fill.
50 kg.-os zsákban kg.-kint rézkénpor 45 fill.
10 és 5 kg.-os zsákban kg.-kint rézkénpor 49 fill.
2 kg.-os zsákban kg.-kint rézkénpor 50 fill.

Gyártás korlátolt! Tessék a szükségletet **mielőbb megrendelni.** A porok szállítása bármely időben és részletben történhet. — Ismertető füzeteket, használati utasításokat küld, megrendeléseket elfogad a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V. ker., Alkotmány-u. 31. sz.

A por ezenkívül kapható és megrendelhető:
Singer Efraim urnál Kolozs; Juhász Mihály urnál Torda; Dirnsdorfer Simon urnál Torda; Kováts József urnál Bánffy-Hunyad; Ifj. Gierig Vilmos urnál Magyar-Igen. 2168

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kivánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak illetve évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Báró Kemény József, Maros-Németi, u. p. Déva, vagy
Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,
Budapest, IV. Molnár-utca 11. 1934

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermeik vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.
Dés, S.-A.-Ujhely,
Felsőstátér. Főter 9.

1729 **Sárospatak,**
Kossuth Lajos-u. 70.

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag

helyesen alkalmazva, min- legolcsóbb foszforsavas mű- munkákkal és áraján-

védjeggyel

den növénynek legjobb és trágyája. — Kívánatra szak- lattalkészésgesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-út 49.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre!

Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Eladó vetőgépek,

(Alkalmi eladás!)

11, 13 és 15 sorosak

egészen ujan,

a legjobb gyárból eladók

magas engedménnyel!

Megtekinthetők: Kolozsvárt, Attila-utca 8. sz. a.

Bővebbet: lapunk kiadóhivatalában.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulá- sával 1,970.340.— K.
Tartalékok 764.760.16 "
Összesen: 2,735.104.16 "

1901. évi fölösleg	90.340.— K.
1902. " " "	59.782.26 "
1903. " " "	109.331.73 "
1904. " " "	72.438.93 "
1905. " " "	61.730.60 "
1906. " " "	39.243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfelelősegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

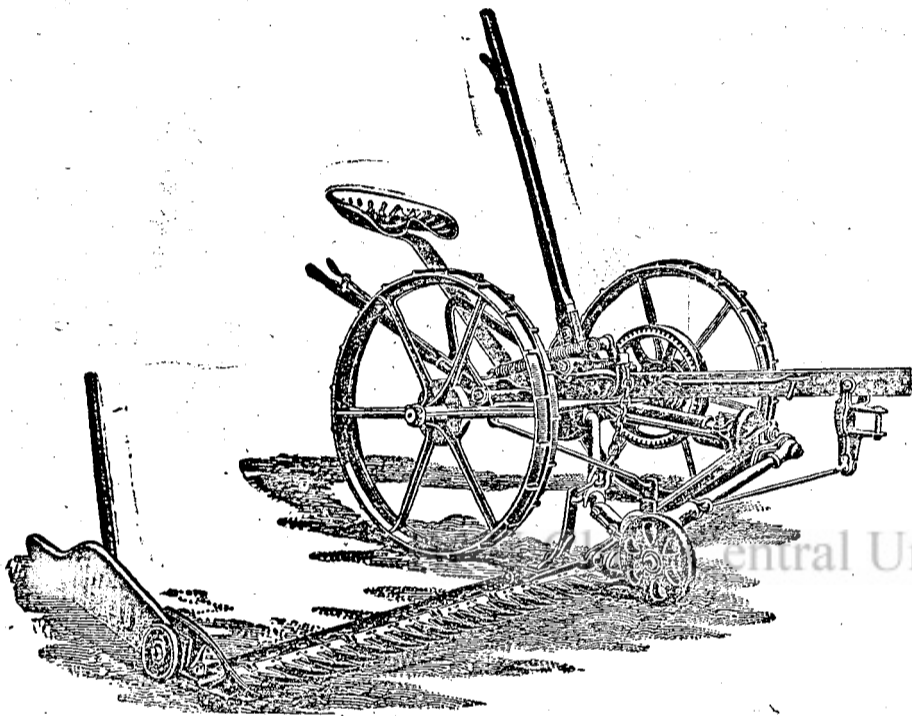
Az 1902. évi üzlet felelőse közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1018

az igazgatóság.

GÖZEKÉKET,
GŐZ-ÜTIHENGEREKET
1758 és
GŐZ-UTIMOZDONŰOKAT
a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak
mellett szállit
JOHN FOWLER & Co.
Telefon 42—50 Budapest — Kelenföld a vasútállomása
szemben.

**A világhírű és hazánkban is
legjobbnek elösmert**

eredeti Johnston-féle

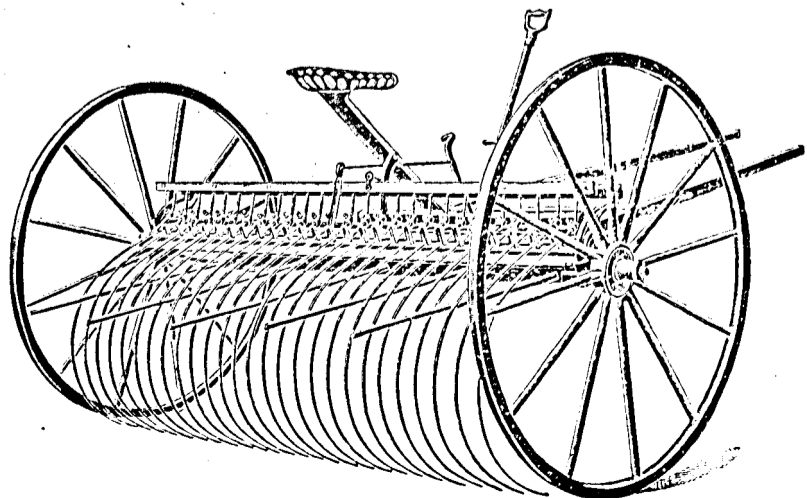
**fűkaszálók,
teljesen aczél gereblyék,
szénaforgatók,
marokrakc aratógépek,
kéveköto aratógépekről**

részletes leirást és árajánlatot készséggel küld:

**a „Johnston“ amerikai aratógép-gyár
magyarországi vezérképviselte:**

Bächer Rudolf, Melichar Ferencz

Budapest, VI. Nagymező-u. 68.

1910

Mikrosol
LEGJOBB SZER
házi-és nyálkagomba vitamin penész ellen.
LUTZ EDE ÉSTÁRSA
BUDAPEST VII. ÖRNAGY-UTCA 4.

Hatása biztos!
Páratlan a maga nemében!

Ajánlattal és prospektussal szivesen
szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa
festékgyárak
2148. IV. BUDAPEST, VII., Örnagy-utca 4.

Mindennemű
ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **FISCHER-féle** zsák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31—33. sz. szereshetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10—12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladóinak szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakölcshöz intézet. 2072

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Sz. 2537—1908.

Pályázati hirdetmény.

A tordai „Szabó József“-féle kisebb magyar gazdasági iskolába való felvételre ezennel pályázat hirdettetik.

Az iskola célja az erdélyi részekben az ottani viszonyoknak megfelelő helyes gazdálkodás ismereteit terjeszteni, kis gazdákat saját birtokukon való önálló gazdálkodásra megtanítani, továbbá az ottani nagyobb gazdaságok számára megbízható s kellő gyakorlattal bíró előmunkásokat, béresgazdákat, tehenes számadókat stb. kiképezni.

A tanfolyam tartama két év.
Ez iskolába az 1908—9-ik tanévre 12 ingyenes növendék fog felvétetni.
Az ingyenes növendékek az iskolában teljes ellátást élveznek, és kifejtett szorgalmukhoz képest havi 6—10 kor. ruházati segélyben részesülnek.
A felvételi feltételek és egyuttal a felvételi kérvényhez csatolandó okmányok a következők:

- a) születési bizonyítvány, mely igazolja, hogy a felveendő 17-ik életévét betöltötte. Katonai szolgálat teljesítését tanusító igazolvány a felvételnél előnyben részesít;
- b) orvosi bizonyítvány, mely az ép, erős. gazdasági munkára alkalmas testalkatot igazolja, és a himlő elleni sikeres újraoltást bizonyítja;
- c) elemi iskolai bizonyítvány, annak igazolására, hogy a belépni óhajtó jól tud írni, olvasni, s a négy alapszámokkal számolni. Gazdasági ismétlő iskolát végzett egyének, a felvételnél előnyben részesülnek;
- d) írásbeli nyilatkozat, a belépni óhajtó szüleitől esetleg ennek gyámjától, melyben azok arra kötelezik magokat, hogy a tanfolyam tartama alatt az iskolában elhelyezni engedik gyerekeiket;
- e) hatósági erkölcsi bizonyítvány;
- f) állami ingyencs helyre folyamodóknál hiteles irat, mely fellünteti a belépő apjának vagyoni állapotát és foglalkozását, a belépő növendék testvéreinek számát és életkorát, valamint azt a körülményt, hogy a folyamodó kisbirtokos fia is megelőzőleg apja vagy más gazdaságában foglalkozott;
- g) az iskolába való felvételnél tordai és torda-aranyos vármegyei születésűek előnyben részesülnek, ha gazdák fiai, s előzőleg gazdaságban foglalkoztak.

Az ezen okmányokkal felszerelt és a m. kir. földmivelésügyi miniszter ur önagyméltóságához címzett folyamodványok 1908. aug. 15-ig a „Székelyföldi Ministeri Kirendeltséghez“ Maros-Vásárhelyre küldendők be.

Az iskola szervezeti, rend és fegyelmi szabályzata az érdeklődőknek a m. kir. földmivelésügyi miniszterium székelyföldi kirendeltségéhez Maros-Vásárhelyre intézendő levélbeli megkeresésre díjtalanul megküldetik.

Maros-Vásárhely, 1908. június hó 15.

2177

Székelyföldi miniszteri kirendeltség.